

ΚΡΙΤΙΚΗ

ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ

Ο «ΙΠΠΟΛΥΤΟΣ»

ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ ΗΡΩΔΟΥ

Τὴν περασμένη Τετάρτη ὁ θίασος τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου παρουσίασε στὸ θέατρον Ἡρώδου τὸν «Ἰππόλυτον» τοῦ Εὐριπίδη, μὲ σκηνοθεσίαν Ροντήρη, μουσικὴ Μητρόπουλου καὶ ἐνδύματα Φωκᾶ.

Δὲν εἶναι πρώτη φορὰ πού ὁ κ. Ροντήρης σκηνοθετεῖ ἀρχαία τραγωδία. Γνωρίζουμε καλά τὶς ἀντιλήψεις του καὶ προσπαθήσαμε ν' ἀποδείξουμε, μὲ πολλὰ σημειώματά μας ἀπὸ τὶς στήλες τῆς «Βραδυνῆς», γιατί εἶναι ἐσφαλμένες καὶ ἀπορριπτέες. Συνεπῶς δὲν θὰ κουράσουμε τοὺς ἀναγνώστες μας λέγοντας πάλι τὰ ἴδια πράγματα. Ἀρκούμεθα νὰ σημειώσουμε ὅτι τὸ θέαμα καὶ τὸ ἀκροαμα πού ἀπολαύσαμε δὲν εἶχε πολλές σχέσεις μὲ τὴν ἑλληνικὴν ἀτμόσφαιρα πού ἀπαιτεῖ τὸ κείμενον τοῦ Εὐριπίδη. Ἄν παραβλέψουμε αὐτὴ τὴν ἀσημαντὴ μικρολεπτομέρεια, κατὰ τ' ἄλλα ἡ παράστασις εἶχε μερικὰ σημεῖα ἐνδιαφέροντα. Δηλαδή :

1) Τὸ δράμα τοῦ Ἰππόλυτου, τῆς Φαίδρας καὶ τοῦ Θησέως δένεται ἀπὸ τὸν Εὐριπίδη σὲ τόνο πᾶν ἀνθρώπινον καὶ ἀρκετὰ προσιτὸ στὴ νοημοσύνη τῆς μεγάλης μάζας τῶν σημερινῶν ἀκροατῶν. Ἀλλὰ καὶ διευκολύνει πολὺ τὸν ὁποιοδήποτε σκηνοθέτη νὰ μοντάρῃ μερικὰ εἴδη ἱκανὰ νὰ κάνουν ἐντύπωσι στοὺς ἀνιδεοῦς. Μὲ τὸν Αἰσχύλῳ τὰ πράγματα εἶναι κάπως πιὸ δύσκολα...

2) Ἡ μετάφρασις τοῦ Σάρρου, πολὺ θεατρικὴ καὶ ἀπλή, ἔκανε τὸ κείμενον κατανοητὸ στὸ θεατὴ. Ὁμολογῶ πὺς πρώτη φορὰ μπόρεσα νὰ ἀκούσω μιά τραγωδίαν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος, χωρὶς νὰ προσπαθῶ νὰ λύσω κατεπειγόντως τὶς καταρρακτιώδεις σπαζοκεφαλιές τῶν συνηθισμένων, λογοτεχνικωτέρων ἴσως, ἀλλὰ ἀντιθεατρικωτέρων μεταφράσεων.

3) Τὸ ἀκουστικῶς κατανοητὸ τοῦ λόγου δὲν πρέπει ν' ἀποδοθῇ ἀποκλειστικῶς στὴ μετάφρασι, ἀλλὰ καὶ στὴν καλὴν ᾄδωσι καὶ τὸν πρέποντα χρωματισμὸ τῆς ἀπαγγελίας τῶν ἡθοποιῶν. Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο ὁ κ. Ροντήρης ἔκανε δουλειὰ παστρική πεπειραμένου δασκάλου. Αὐτὸ ὅμως δὲν σημαίνει ὅτι τὸ ὄφος τῆς ἀπαγγελίας ἦταν τὸ πρέπον. Πολλοὺ γε καὶ δεῖ....

4) Ἡ μουσικὴ τοῦ Μητρόπουλου, μελονότι ἐπεξεργασμένη μὲ τοὺς συγχρόνους συνθετικούς τρόπους, διαπνέεται ἀπὸ ἀγνὴν ἑλληνικότητα ἐμπνεύσεως. Τὸ πρῶτον μάλιστα χορικὸ εἶναι πράγματι θαυμάσιον καὶ τραγουδήθηκε ἀπὸ τὶς κοπέλλες τοῦ χοροῦ μὲ ὀρθὴ μουσικὴν ἀντίληψιν—ἀλλὰ καὶ μὲ ᾄδωσι ἀμεμπτή, σὲ τρόπο πού νὰ μὴ χυθῇ οὔτε μιά λέξι. Ἡ ἴδια ἀμεμπτὴ ᾄδωσι παρατηρεῖται καὶ στὰ μὴ τραγουδισμένα χορικά. Πρώτη φορὰ—ἐγὼ τοῦλάχιστον—ἔκουσα καὶ κατενόησα τὰ χορικά παριστανόμενης τραγωδίας. Τὸ γεγονός εἶναι σημαντικό. Ἀντιθέτως, οἱ ἀνελίξεις τοῦ χοροῦ, ἀντιχορευτικῶς καὶ ἀνθελληνικῶς ἐξπρεσιονιστικῶς, τροκάλεσαν τὴν δυσφορίαν τῶν ἀνθρώπων πού γνωρίζουν καὶ τιμῶν τὴν ἑλληνικὴν παράδοσιν.

5) Τὰ ἐνδύματα τοῦ κ. Φωκᾶ ἔχουν αἰσθητικὰ καὶ χρωματικὰ προτερήματα, ἀσχετὰ ὅμως μὲ τὸ ὄφος πού ἀπαιτεῖ ἡ ἑλληνικὴ τραγωδία. Λεῖπουν, κατὰ μεγάλο ποσοστὸ, ἡ αὐστηρότης τῆς γραμμῆς καὶ ἡ λιτότης τῶν τόνων, πού χαρακτηρίζουν τὴν αἰσθητικὴν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

6) Τέλος, οἱ ἡθοποιοί. Θὰ προσπαθήσουμε νὰ παραμερίσουμε ἀπὸ τὴν ἐρμηνείαν τῶν ἡθοποιῶν ὅ,τι ὀφείλεται στὴ διδασκαλίαν τοῦ κ. Ροντήρη, ἀποδίδοντας τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι. Προηγουμένως ὅμως χρωστάμε νὰ παρατηρήσουμε ὅτι ἡ προσπάθεια τοῦ σκηνοθέτη νὰ «δέσῃ» τοὺς ἡθοποιούς σὲ κοινὸ σύνολο εἶχε πολὺ σχετικὴν ἐπιτυχίαν. Ὁ διαφορισμὸς τόνου ἦταν, πολλές φορές, ἐκδηλός. α') Ὁ κ. Κωτσόπουλος διατήρησε ἀναμφιδόλως τὴν πρωτείαν, μὲ μιά ἐρμηνείαν χαρακτηρισμένη ἀπὸ ὠριμότητα καὶ ἐσωτερικότητα. β') Ἡ Δνὶς Βεργῆ, ἔχοντας καλλιτεχνικὴν ἰδιοσυγκρασίαν τραγωδοῦ, συνέλαβε καὶ ἀπέδωσε τὸ δράμα τῆς γυναίκας πού κυμαίνεται μεταξὺ ἔρωτος καὶ καθήκοντος μὲ τὸ πλέον ἀρμόζον ὄφος. γ') Ὁ κ. Βόκοβιτς κατῴρθωσε νὰ ζωντανέψῃ ἐναργέστατα τὰ γεγονότα πού ἀφηγεῖται. Μιά τέτοια ἐπίτευξις εἶναι σημαντικὴ. δ') Ὁ κ. Χατζίσκος ἔκανε ὅ,τι μπορούσε—καὶ κάτι παραπάνω. ε') Ἡ κ. Μουστάκα, παρ' ὅλην τὴν ἀξιέπαινη προσπάθειάν της, κατέδρασε κάπως τὸ ὄφος τοῦ ρόλου της ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν τραγωδίαν στὴ σύγχρονον ἡθογραφίαν. στ') Ἡ κ. Καλλιγὰ βρῆκε τοὺς πιὸ κατάλληλους τόνους γιὰ νὰ ἐκφράσῃ τὶς ἀντιδράσεις τοῦ πλήθους. Ἄς μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ τὴν συγχαρῶ. ζ') Ἡ κ. Κατσέλη κατῴρθωσε, κατὰ σεβαστὸ ποσοστὸ, νὰ ἐνστερνισθῇ τὴ θεϊκὴν ὕψιν τοῦ ρόλου της. η') Ἡ παρατήρησις αὐτὴ δὲν ἴσχυει γιὰ τὴν ἡθοποιὸν πού ἐρμήνευσε τὸ ρόλον τῆς Ἀφροδίτης.

Ταῦτα. Κι' ἂς ἐλπίζουμε ὅτι ὁ χρόνος, διὰ τῆς ἀναθεώσεως τῶν καλλιτεχνικῶν στελεχῶν καὶ ἄλλων διαφόρων μὴ καλλιτεχνικῶν ἐξελίξεων, ἐπιφυλάσσει καλύτερες ἡμέρες γιὰ τὴν ἐρμηνείαν τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς τραγωδίας στὴ σύγχρονον Ἑλλάδα.